

OBSAH

Úvod / 15

Díl 1

PRAVIDLA A ŘÁD / 23

I. Rozum a vývoj / 25

Konstrukce a vývoj / 25

Osídla karteziánského racionalismu / 27

Trvalé meze našich znalostí faktů / 30

Znalosti faktů a věda / 34

Souběžný vývoj mysli a společnosti: úloha pravidel / 36

Chybná dichotomie mezi „přirozeným“ a „umělým“ / 39

Nástup evolučního přístupu / 42

Přetrvávání konstruktivismu v běžném myšlení / 47

Náš antropomorfní jazyk / 49

Rozum a abstrakce / 51

Proč extrémní formy konstruktivistického racionalismu pravidelně vedou k revoltě proti rozumu / 54

II. Kosmos a taxis / 57

Pojem řádu / 57

Dva zdroje řádu / 59

Odlišující vlastnosti spontánních řádů / 62

Spontánní řády v přírodě / 63

Spolehnutí se na spontánní řád ve společnosti zároveň rozšiřuje i omezuje naši moc řídit / 64

Spontánní řády vyplývají z toho, že se jejich prvky podřizují jistým pravidlům chování / 66

Spontánní řád společnosti je utvořen z jednotlivců a organizací / 69

Pravidla spontánních řádů a pravidla organizace / 71

Termíny „organismus“ a „organizace“ / 76

III. Principy a účelnost / 80

Individuální záměry a kolektivní prospěch / 80

Svoboda může být zachována jen sledováním principů a je ničena sledováním účelnosti / 81

„Nezbytnosti“ politiky jsou obecně důsledky dřívějších opatření / 85
Nebezpečí, že se bude přikládat větší význam spíše předvídatelným
než pouze možným důsledkům našeho jednání / 87
Falešný realismus a žádoucí odvaha uvažovat utopicky / 88
Úloha právníka v politickém vývoji / 91
Moderní vývoj práva byl v široké míře veden falešnou ekonomikou / 93

IV. Mění se pojem práva / 98

Právo je starší než zákonodárství / 98
Poučení z etologie a kulturní antropologie / 101
Proces artikulace postupů / 104
Pravidla ve faktech a normativní pravidla / 107
Raný zákon / 109
Klasická a středověká tradice / 110
Příznačné vlastnosti zákona vznikajícího ze zvyklosti a precedentu / 115
Proč musí zákonodárství vyrostlý zákon opravovat / 118
Původ zákonodárných sborů / 120
Loajalita a suverenita / 121

V. Nomos: právo svobody / 125

Funkce soudce / 125
Jak se liší úkol soudce od úkolu hlavy nějaké organizace / 129
Cílem juristiky je udržování stále pokračujícího řádu v jednáních / 130
„Jednání vůči jiným“ a ochrana očekávání / 133
V dynamickém řádu jednání mohou být chráněna
jen některá očekávání / 135
Maximálního souladu očekávání se dosáhne
vymezením chráněných oblastí / 140
Obecný problém účinků hodnot na fakta / 144
„Účel“ práva / 146
Artikulace práva a předvídatelnost soudních rozhodnutí / 149
Funkce soudce je omezena na spontánní řád / 152
Závěry / 155

VI. Thesis: právo zákonodárství / 157

Zákonodárství pochází z nutnosti ustavit pravidla organizace / 157
Právo a směrnice: prosazování práva a vykonávání příkazů / 160
Zákonodárství a teorie oddělení pravomocí / 162
Vládní funkce zastupitelských shromáždění / 164
Soukromé a veřejné právo / 167
Ústavní právo / 170
Finanční zákonodárství / 172
Správní právo a moc policie / 174

„Opatření“ politiky / 176
Transformace soukromého práva ve veřejné
prostřednictvím „sociálního zákonodárství“ / 178
Mentální posun zákonodárského sboru plně zaměstnaného vládnutím / 181

Díl 2

FATA MORGÁNA SOCIÁLNÍ SPRÁVEDLNOSTI / 183

VII. Obecný blahobyt a jednotlivé účely / 185

Ve svobodné společnosti spočívá obecné dobro principiálně v tom,
že usnadňuje sledování neznámých individuálních účelů / 185

Obecný zájem a kolektivní statky / 190

Pravidla a neznalost / 192

Význam abstraktních pravidel jako vodítek ve světě,
v němž je většina jednotlivostí neznámá / 195

Vůle a mínění, cíle a hodnoty, příkazy a pravidla
a další terminologické problémy / 197

Abstraktní pravidla působí jako nejvyšší hodnoty,
protože slouží neznámým jednotlivým cílům / 200

Konstruktivistický klam utilitarismu / 202

Jakákoli platná kritika nebo zdokonalení pravidel chování se musí odehrávat
uvnitř daného systému takových pravidel / 211

„Zobecnění“ a test univerzalizace / 215

Aby pravidla vykonávala své funkce,

musejí být aplikována dlouhodobě / 216

VIII. Hledání spravedlnosti / 218

Spravedlnost je vlastností lidského chování / 218

Spravedlnost a právo / 221

Pravidla správného chování jsou obecně zákazy nesprávného chování / 224

Nejen pravidla chování, nýbrž také test jejich spravedlnosti je negativní / 233

Význam negativního charakteru testu nespravedlnosti / 236

Ideologie právního pozitivismu / 240

Čistá teorie práva / 245

Právo a morálka / 256

„Přirozené právo“ / 259

Právo a suverenity / 261

IX. „Sociální“ neboli distributivní spravedlnost / 263

Pojem „sociální spravedlnosti“ / 263

„Sociální spravedlnost“ a její vítězný útok na imaginaci veřejnosti / 267

Nepoužitelnost pojmu spravedlnost na výsledky spontánního procesu / 271

Základní důvod ekonomické hry, v níž může být spravedlivé pouze chování hráčů, nikoli však výsledek / 273
Údajná nutnost víry ve spravedlnost odměn / 277
Neexistuje žádná „hodnota pro společnost“ / 279
Význam termínu „sociální“ / 283
„Sociální spravedlnost“ a rovnost / 285
„Rovnost příležitosti“ / 290
„Sociální spravedlnost“ a svoboda podřízená zákonu / 291
Prostorový rozměr „sociální spravedlnosti“ / 294
Požadavky náhrady za výkon odpudivých prací / 298
Odpor ke ztrátě navyklého postavení / 300
Závěry / 303

Dodatek ke kapitole IX. Spravedlnost a individuální práva / 308

X. Tržní řád neboli katalaxe / 314

Povaha tržního řádu / 314
Svobodná společnost je pluralistickou společností bez společné hierarchie konkrétních cílů / 316
I když velká společnost není jedinou ekonomikou, stále ji drží pohromadě hlavně to, co se vulgárně nazývá ekonomické vztahy / 320
Ve společnosti svobodných lidí nemůže být záměrem politiky maximum předem známých výsledků, nýbrž pouze abstraktní řád / 323
Hra katalaxe / 324
Při posuzování adaptací na změněné okolnosti není relevantní srovnávat nové postavení s dřívějším / 329
Pravidla správného chování ochraňují pouze hmotné oblasti, nikoli však tržní hodnoty / 331
Souladu očekávání se dosahuje tím, že některá z nich jsou zklamávána / 332
Abstraktní pravidla správného chování mohou určovat pouze šance, a nikoli konkrétní výsledky / 334
Specifické příkazy („zásahy“) v katalaxi narušují řád a nemohou být nikdy spravedlivé / 337
Záměrem práva by mělo být zvyšovat stejně šance všech / 339
Dobrá společnost je ta, v níž je pravděpodobné, že šance kohokoli náhodně vybraného budou co možná největší / 341

XI. Kázeň abstraktních pravidel a emoce kmenové společnosti / 343

Sledování nedosažitelných cílů může zabránit dosažení možného / 343
Příčiny oživení organizačního kmenového myšlení / 344
Nemorální důsledky morálně inspirovaného úsilí / 345
Ve velké společnosti se „sociální spravedlnost“ stává rozvratnou silou / 347
Od péče o ty nejbědnější k ochraně etablovaných zájmů / 349

- Pokusy „opravovat“ tržní řád vedou k jeho ničení / 353
- Revolta proti kázni abstraktních pravidel / 354
- Morálka otevřené a uzavřené společnosti / 356
- Starý konflikt mezi loajalitou a spravedlností / 359
- Malá skupina v otevřené společnosti / 360
- Důležitost dobrovolných sdružení / 362

Díl 3

POLITICKÝ ŘÁD SVOBODNÉHO LIDU / 365

XII. Mínění většiny a současná demokracie / 367

- Postupná ztráta iluzí o demokracii / 367
- Neomezená moc jako osudová vada převládající formy demokracie / 370
- Pravý obsah demokratického ideálu / 372
- Slabost voleného shromáždění s neomezenými pravomocemi / 376
- Koalice organizovaných zájmů a aparát paralelní vlády / 381
- Dohoda o obecných pravidlech a konkrétních opatřeních / 385

XIII. Rozdělení demokratických pravomocí / 389

- Ztráta původního pojetí funkcí zákonodárného orgánu / 389
- Existující zastupitelské instituce byly utvářeny potřebami vlády,
 nikoli zákonodárství / 392
- Sbory se specificky zaměřenými pravomocemi
 nejsou způsobilé vytvářet zákony / 395
- Charakter existujících „zákonodárných orgánů“
 určovaný jejich vládními úkoly / 397
- Stranické zákonodárství vede k rozkladu demokratické společnosti / 401
- Konstruktivistická pověra o suverenitě / 402
- Požadované rozdělení pravomocí zastupitelských shromáždění / 405
- Demokracie, nebo demarchie? / 408

XIV. Veřejný sektor a soukromý sektor / 411

- Dvojitý úkol vlády / 411
- Kolektivní statky / 413
- Vymezení veřejného sektoru / 417
- Nezávislý sektor / 419
- Zdanění a velikost veřejného sektoru / 422
- Jistota / 424
- Monopol vlády na služby / 427
- Informace a vzdělání / 431
- Další kritické problémy / 432

XV. Politika vlády a trh / 435

- Výhody konkurence nezávisejí na tom, je-li „dokonalá“ / 435
- Konkurence jako způsob objevování / 438
- Nejsou-li faktické požadavky „dokonalé“ konkurence splněny, není možné mít firmy k tomu, aby jednaly tak, „jako kdyby“ existovala / 440
- Výkony svobodného trhu / 444
- Konkurence a racionalita / 446
- Velikost, koncentrace a moc / 448
- Politické aspekty ekonomické moci / 451
- Kdy se monopol stává škodlivým / 454
- Problém antimonopolního zákonodárství / 456
- Nikoliv individuální, nýbrž skupinové sobectví je hlavní hrozbou / 459
- Důsledky politického určení příjmů různých skupin / 464
- Organizovatelné a neorganizovatelné zájmy / 467

XVI. Nezdar demokratického ideálu: rekapitulace / 469

- Nezdar demokratického ideálu / 469
- „Vyjednávací“ demokracie / 470
- Kopací míč skupinových zájmů / 470
- Zákony versus příkazy / 471
- Zákony a svévolná vláda / 472
- Od nestejného zacházení k libovůli / 474
- Oddělení pravomocí na zábranu neomezené vlády / 475

XVII. Model ústavy / 476

- Změna k horšímu ve vývoji zastupitelských institucí / 476
- Smysl modelu ideální ústavy / 478
- Základní principy / 480
- Dva zastupitelské sbory s odlišnými funkcemi / 483
- Další úvahy o reprezentaci prostřednictvím věkových skupin / 488
- Vládní shromáždění / 490
- Ústavní soud / 492
- Obecná struktura autority / 493
- Mimořádné pravomoci / 495
- Rozdělení finančních pravomocí / 497

XVIII. Zadržování moci a sesazení politiky z trůnu / 499

- Omezená a neomezená moc / 499
- Mír, svoboda a spravedlnost: tři velká negativa / 501
- Centralizace a decentralizace / 503
- Vláda většiny versus vláda zákonů schválených většinou / 505
- Morální zmatek a úpadek jazyka / 506
- Demokratická procedura a rovnostářské cíle / 509

„Stát“ a „společnost“ / 511
Hra podle pravidel nemůže nikdy znát spravedlivé zacházení / 514
Paralelní vláda organizovaných zájmů a hypertrofie vlády / 515
Neomezená demokracie a centralizace / 517
Přenesení vnitřní politiky na místní vlády / 518
Zrušení monopolu vlády na služby / 519
Sesazení politiky z trůnu / 521
Epilog. Tři zdroje lidských hodnot / 526
Omyly sociobiologie / 526
Proces kulturního vývoje / 529
Vývoj sebezáchovných složitých struktur / 533
Stratifikace pravidel chování / 536
Zvyková pravidla a ekonomický řád / 538
Disciplína svobody / 540
Znovuobjevení se potlačených primitivních instinktů / 542
Vývoj, tradice a pokrok / 547
Konstrukce nové morálky, která má sloužit starým instinktům: Marx / 548
Destrukce nepostradatelných hodnot vědeckým omylem: Freud / 552
Karta se obrátila / 555